

מסורת הש"ס

א) [צ"ל והמניח], ב) [שנת 5. נדה סב.], ג) [נכרות מ:], ד) [מוספת' ספ"א], ה) [למנן כה.], ו) [מוספתא ספ"א ע"ש], ז) [צ"ל והמנן], ח) [לשל ת.], ט) [ויקרא יע.], י) [סנהדרין ט.], כ) [נכספרים שלפניו שם אחת כננות שוח וכן אינו שם בתוס' אבל גי' העירך שם בשבועות כננות שבע], ל) [שם אח"י שוח].

תורה אור השלם

- לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל וַיִּרְאֵת מֶמֶלֶךְדָּוִד אֲנִי דַבָּרְהִי ז' כו

הגהות הב"ח

א) ר"ש ד"ה אלפני מפקדינו וכו' מכשול הוא דכן נח: ב) ר"ה אלפני ר' דמקטרי לא: ג) תוס' ד"ה תורניתא. י"ב עיין במ"ש התוס' במסכת נדה דף סב ע"א בד"ה כל שאין לו עיקר:

לעזי רש"י

גלג"ט. בלוטיום. קמפוריש"א [קומפורי"א]. משתה.

מוסף רש"י

כל שיש לו עיקר. שורש שמתנו חי (נדה סב.) שנשרש בדרך, ולפי דעמי תורניתא דגרסין במס' ע"ז דבר שאין לו שורש הוא ולא כמו שמפרשין אותו פיוט"א (שבת ז.) אלפני דלפני לא מפקדינן. כלומר לכלי האי לא חיישין (קמפור

כ"א.

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

תורניתא (ג. פ"ה מין ארו כדאמר ב"ה (דף כג.): הוסיפו

עליהן לענין שביעית: כל שאין לו עיקר. להתקיים בדרך צימות הגשמים כגון קישואין ודילועין וכיוצא בזה: אין לו **שביעים**. ומותר לעשות מהן סחורה ואינו מלווה להפקידן: **פירי דארוא**. גלג"ט:

נפטורופיסין שנו. פטוטרות דמתני' לאו מין הוא באפי נפשיה אלא ה"ק אין מוכרין להן כל אלו אינטרוולין וצנות שוח בעוקציהן לפי שמולין אותן בפני עבדות כוכבים וזרכן לעובדן בכך: **לנוס וכו**. מין לצונה היא: **שלשה מנין**. משקל שלשת מנין דהא ודאי לסחורה קא מכיזין: **אלפני מפקדינן**. על לפני עור אנו מזווין שלא ליתן מכשול בדבר האסור לו וכל הני דאסרינן לצונו להו משום לפני עור לא תתן מכשול^(א) דכן נח מוחרר על עבדות כוכבים^(ב): **אלפני דלפני**. כגון הכא דהאי ודאי לאו לעבדות כוכבים קבעי ומשום דלא ליזדבן איזו לאחרני^(ג) ומקטרי לא מפקדינן למיסר: **מוטר למכור** לו. לעובד כוכבים תרנגול לנן כיון דלא אידכר לנן לאו לעבדות כוכבים קבעי: **אילומא דאמר תרנגול לנן למי**. וא"ל אינאל לא מוצנינא לך אלא צהדי אחרינא: **אפילו צין הסרנגולין נמי לא**. דהא גלי דעתיה דלעבדות כוכבים קבעי ליה וניחא ליה דליצון שאר התרנגולין בשציל הלנן: **הכ"ע דאמר זה וזה**. מתני' דלר' יהודה בפני עצמו לא ולת"ק לגמרי אסור כגון דמעיקרא אדכר לנן ושחור ואדום הלכך לנן לרבי יהודה בפני עצמו אסור כיון דמעיקרא אדכר והשתא שקיל לנן ואזיל ליה מעיקרא נמי איכוין ללנן והאי דאדכר שחור איערומי אעריס דידע הוא דאי שאיל לנן לחודהי לא וצין ליה ישראל וצין התרנגולין מותר דמיגו דשחור לאו לעבדות כוכבים לנן נמי לאו לעבדות כוכבים ורצנן אפילו צין תרנגולין נמי אסור הואיל דקתצע לנן ומיהו תרנגול סתמא צין לר' יהודה צין לרבנן מותר למכור לו תרנגול לנן כרבי זירא: **מניא נמי הכי**. דמתלא רב נחמן דבאומר זה חיה פליגי: **אימתי**. תרנגול לנן אסור למכור: **זומן שאמר תרנגול זה לנן**. מכור לי והאי זה לאו דוקא: **אבל אמר זה וזה**. אינו מותר למכור לו אלא שניהם יחד. אלמא רבי יהודה דדאמר זה חיה קאי ומשום הכי בפני עצמו לא הואיל ואמר לנן ומדרכי יהודה נשמע לרבנן: ואפילו **אמר תרנגול זה לנן**. אם היה עובד כוכבים שעושה משתה לצנו או שיש לו חולה בתוך ביתו דלסעודתו קבעי ליה משום נוי ולחולה נמי קבעי ליה משום רפואה: אינו **אסור**. לשאת ולתת עמו אלא אותו היום משום דמקריב הוא היום לעבדות כוכבים ואזיל השתא ומודה: **נעווזיג**. האי משתה דקתני מותר למכור לו תרנגול לנן לאו במשתה חופת בנו דהא ודאי לתקרוצת עבדות כוכבים קבעי ליה אלא במשתה של מריעות שעושין הנערים זה עם זה וקורין קמפרויש"א דלא חשיב כולי האי שיקריצו לעבדות כוכבים: לאו

כי מסתמא אדם הראשון מן הטובות אכל ור"ת היה מפרש דגרס הכא גבי שביעית מוכססין צנות שוח ולא גרס וצנות שוח והוא מין צנות שוח ולא צנות שוח ממש ואותו פרי הוא גרוע ומציא ראיא מפ"ק דכזכרות (דף מ. וסא) דלמרינן התם הארי והדוב והנמר והבדרלס עיבורן ג' שנים וכנגדן באילין צנות שוח נחש ו' שנים ולאותו רשע לא מנינו חבר וי"א מוכססין צנות שוח ופישי' שם שהוא מין צנות שוח ולא צנות שוח ממש: **פִּירִי דארזא**. פ"ה גלומין והוא מאכל חזירים ורשב"ם בשם רש"י פירש פירות אילן שקורין פין ויש בו גרעינין ואינו ראוי לאכילה וניחא כי גס צמס' ר"ה (דף כג. וסא) פירש"י תורניתא פין ושם מדבר בגוף הארו וכאן בפירות והאי דקאמר בצ"צ (דף פ. וסא ד"ה מה) ארו אינו עושה פירות ודאי אותו ששמו ארו אינו עושה פירות וזה שמו שטה:

בגוץ דאמר זה וזה. פרש"י שאמר תרנגול לנן ושחור למי ור"י אומר דמיירי כגון שיש ציד הישראל הרבה תרנגולים לצנים ושחורים וקאמר זה חיה והכי משמע בסמוך דקא אמר אימתי זומן שאמר תרנגול זה לנן משמע דקמיה קאי ורש"י פירש דזה לאו דוקא:

עבודה זרה

יד.

תורניתא (ג. פ"ה מין ארו כדאמר ב"ה (כג. וסא) שעררה מיני ארויס שטה תורניתא וקשיא דבסמוך פריך מההיא וכל שאין לו עיקר ופ"ה שאין לו עיקר מתקיים בדרך צימות הגשמים ואי תורניתא ארו הוא הא יש לו עיקר מתקיים ועוד קשיא לפירושו הרי תצוהא דלין לה עיקר צימות

הגשמים ויש לה שביעית ועוד קשיא אי תורניתא אילן הוא תורניתא הוא דלא מוצנינן הא שאר אילנות מוצנינן והא תנן (לקמן יט:) אין מוכרין להם במחוצר לקרקע דהכי דייק לרסן גבי דקל טבלך פרי"ת דמיי גוונא תורניתא נינהו וההיא דהכא הוא מין אדמה כעין כצרימא פ' גפרית שאין לה עיקר שורש בקרקע לא צימות החמה ולא צימות הגשמים אבל תצוהא יש לה עיקר צימות החמה ומשום הכי פריך עלה מההיא דשביעית וכו"ג פריך בשבת פרק ר"ע (דף ז.) גבי כצרימא וגם רש"י פירש שם כן שמורניתא דהכא כעין כצרימא: **בנות שוח**. לנאורה משמע דפירי גרוע הוא מדהוסיפו עליהם אבל מעיקרא לא הוו נהבו בהו שביעית וכן משמע בריש מס' דמאי ^(פ"ב) דלא נחשדו עליהם עמי הארץ דמתן הקלין שצדמאי השמיין והרימין ועוזרדין וצנות שוח וקשיא דבפ"ק דשבועות (דף יב. וסא ד"ה כננות) אמר גבי מותרות קיך למוצח כננות ^(ג) שבע לאדם שאוכלין אותם בקנוח סעודה אלתא חשוכות נינהו וצנות שבע הם צנות שוח כדאימא בצראשית רבה ^(פט"ו) תאנים שאכל אדם הראשון איכא דקרו להו צנות שוח לפי שגרמו שוח לאדם ואיכא דקרו להו צנות ^(ד) שבע שגרמו שבע אצילות לאדם ובפרק ד' נדרים (נדרים דף סו.) נמי גבי הנודר מן הכלכלה והיו זה צנות שבע ואמר אילו הייתי יודע שצנות שבע בתוכה הייתי אומר תאנים שחורות ולצנות אסורות וצנות שבע מותרות מכל הני משמע דצנות שבע חשוכים י"ל דודאי צנות שוח פרי חשבו הוא ומה שלא נחשדו עמי הארץ עליהם היינו מפני שיש מהם הרבה והוא מין פרי הגדל ציערים כמו עוזרדין דחשיב דצהדיהו גבי קליס שצדמאי לפי שמזאי להם מן ההפקר לא נחשדו שלא לעשר הגדל סביב גנותיהם וסביב פרדסותיהן ולא מפני שהוא גרוע וללגי שביעית מעיקרא סבור כיון שאין נגמרים בשנה שנחנטיס בה כדלמרנין ^(כ"ה דף טו.) צנות שוח שביעית שלהן שניה לפי שעושות לשלש שנים היו סבדי דלא שייך למיזל

צחו לא צתר חנטה ולא צתר לקיטה ולצסוף הלכו צו אחר חנטה ונוהג דין שביעית שלו בשנה שניה של שמטה אכן קשיא דהכא קא מפרש תלמודא צנות שוח תאני חזירתא וכן בפרק כילד מצרכין ^(בכרות דף מ.) ובפ' ארבעה נדרים שהצאתי משמע דאינס לא תאנים שחורות ולא תאנים לצנות וי"ל דג' מיני תאנים הם שחורות ולצנות הם סתם תאנים וצנות שוח ומאותם צנות שוח יש מהם רעות ויש מהם טובות וצריעות מיירי הכא ובמסכת דמאי ולכך קורא אותם צנות שוח שתולה הקללה במקולקל אע"פ שמהם לא אכל אדם כי אם מן הטובות והם אותם צנות שבע דמיירי צחו בשבועות ובנדרים לא צתר חנטה כהא גבי שביעית מוכססין צנות שוח ולא גרס וצנות שוח והוא מין צנות שוח ולא צנות שוח ממש ואותו פרי הוא גרוע ומציא ראיא מפ"ק דכזכרות (דף מ. וסא) דלמרנין התם הארי והדוב והנמר והבדרלס עיבורן ג' שנים וכנגדן באילין צנות שוח נחש ו' שנים ולאותו רשע לא מנינו חבר וי"א מוכססין צנות שוח ופישי' שם שהוא מין צנות שוח ולא צנות שוח ממש: **פִּירִי דארזא**. פ"ה גלומין והוא מאכל חזירים ורשב"ם בשם רש"י פירש פירות אילן שקורין פין ויש בו גרעינין ואינו ראוי לאכילה וניחא כי גס צמס' ר"ה (דף כג. וסא) פירש"י תורניתא פין ושם מדבר בגוף הארו וכאן בפירות והאי דקאמר בצ"צ (דף פ. וסא ד"ה מה) ארו אינו עושה פירות ודאי אותו ששמו ארו אינו עושה פירות וזה שמו שטה:

בגוץ דאמר זה וזה. פרש"י שאמר תרנגול לנן ושחור למי ור"י אומר דמיירי כגון שיש ציד הישראל הרבה תרנגולים לצנים ושחורים וקאמר זה חיה והכי משמע בסמוך דקא אמר אימתי זומן שאמר תרנגול זה לנן משמע דקמיה קאי ורש"י פירש דזה לאו דוקא:

וייבז